

Loni náš knižní trh obohatil titul z pera Karla Štastného a Antona Krištína. Už samotná jména autorů dávají tušit, že bychom měli zbystrit pozornost. Ostřílení znalci ptáků spojili své síly a vytvořili typ publikace, jaký tu ještě nebyl. Nejedná se o určovací příručku ani o vyprávění o životě našich ptáků, i když z obojího má atlas něco. Kdybych měla knihu charakterizovat, řekla bych, že jde o zhuštěnou *Faunu ČR* a *Atlas hnízdního rozšíření ptáků v ČR* (s příslušnými

Karel Štastný – Anton Krištín: Ottův obrazový atlas. Ptáci Česka a Slovenska

Ottovo nakladatelství, 2021

215 × 155 mm, 568 stran, ISBN: 978-80-7451-866-9

údaji ze Slovenska) „šmrncnutý“ extraktem *Obecné ornitologie* a doplněný spoustou fotografií.

V úvodní části najdeme praktickou tabulku se seznamem druhů hnízdicích v ČR a SR (do roku 1999 a po roce 2000). Následují kapitoly o původu ptáků, systematice a biologii. Autoři se témat, jako je stavba těla, rozmnožování, let a migrace, hlasy nebo ptačí jídelničky, zhostili čtivým stylem, přičemž vycházeli i z recentních vědeckých prací a text protknuli řadou méně známých zajímavostí. Třeba že káně lesní objeví kobylku na vzdálenost 100 m, kačer sleduje pach samice vydávány její kostrční žlázou, který na něj působí jako afrodiziakum, nebo že samičky rákosníka velkého jsou menší a při nedostatku potravy se jich líhne více než samců.

Těžištěm knihy je pak systematická část představující 240 druhů hnízdicích na území obou států od roku 1940. Každému z nich je věnována dvoustrana, kde si vlevo přečteme popis vzhledu a hlasových projevů, k nimž v knize (jako v jedné z mála na českém trhu) nalezneme QR kódy, po jejichž načtení telefonem si hlasy můžeme okamžitě poslechnout. Dále se dozvíme o areálu druhu a jeho historickém

rozšíření na sledovaném území, jaká stanoviště obývá, jak probíhá tok, stavba hnízda či péče o mláďata, kam táhne a čím se živí. Šikovná je přehledná tabulka s vybranými údaji o tělesných rozměrech, době hnízdění, maximálním dosaženém věku či počtu párů v ČR a SR. Nechybí ani mapka rozšíření čerpající z aktuálních zdrojů včetně posledního kvadrátového mapování v Česku. Druhový medailon pak ilustruje celá strana fotografií českých a slovenských ptáků. Je škoda, že jednotlivé kategorie (pohlavní rozdíly, šaty, hnízda, vejce, mláďata) nejsou zachyceny systematicky u všech druhů. Největší slabinu publikace ale spatřuji v tom, že snímky postrádají popisky! Pro znalce jistě není problém odlišit pohlaví či mladé ptáky, laikům však nepopsané fotografie mohou zamotat hlavu. Graficky poměrně výpravná kniha na křídovém papíře a s tvrdými deskami se podle mého názoru nehodí do terénu (i kvůli své váze lehce přesahující 1 kg), zato ji vřele doporučuji do příruční knihovny jako ucelený zdroj základních a aktuálních informací o naší avifauně, který využije laik i profesionál včetně učitelů a publicistů.

Alena Klvaňová

Milan Zygmont: Fotografujeme ptáky

Grada, Praha 2021

210 × 230 mm, 144 stran, ISBN: 978-80-271-1720-8

doložit, že recenzent knihu přečetl celou). Naopak v knize chybí téma zpracování fotografií; je mu věnována jediná strana a veškerá „informace“ je, že autor používá Photoshop. „Jak výslednou fotografii upravit“ tak zůstává jen reklamním lákadlem na obálce. Férovější by bylo zmínit, že postprocesní návody v knize čtenáři nenajdou – tak jak to otevřeně zmiňují jiné příručky, např. skvělá *The Handbook of Bird Photography* z pera a těl (aparátů) absolutních špiček světové ptačí fotografie (Markus Varesvuo, Jari Peltomäki, Bence Máté).

Jako ptáčkař v knize postrádám i zmínku o významu dokumentárních fotografií. Samozřejmě je dobré se za všech okolností snažit o technicky co nejlepší snímky. A tuplem, pokud je máme nutkání zveřejnit: „Každoročně fotíme desítky či stovky milionů fotografií divoké přírody – a naprostá většina z nich je naprostý odpad.“ (Chris Packham) Nicméně je třeba nezapomínat, že určitě není dobrá strategie mazat všechny technicky neperfektní snímky – mohli bychom totiž smazat poklad (*Ptačí svět* 2020/4: 18).

Velmi oceňuji Zygmontovo zaměření na tropy. Arassari na obálce reprezentativně odráží zacílení knihy. Omezením se na Evropu, či dokonce

jen Česko se mnozí fotografové i ptáčkaři dostávají do pozice turisty, který navštívil Ostravu a myslí si, že poznal Českou republiku... Těch pár druhů, co u nás můžeme potkat, je totiž podobně nereprezentativním obrázkem ptactva (všeho, bez politických, a tedy umělých geografických omezení). Drtivá většina ptáků (kolem 80 %) žije v tropech; typičtí ptáci mají vzhledem, biologii i ekologii s těmi „našimi“ pramálo společného (*Vesmír* 2006, 85/8: 462–472).

Význam návštěvy tropů pro každého, koho zajímá příroda *taková, jaká je*, proto ani nelze dostatečně zdůraznit. Ptáčkaři samozřejmě nejsou výjimkou (*Ptačí svět* 2014/3: 9–11). Proto mě velmi těší, že Milan Zygmont navazuje, navíc v bezprecedentní kvalitě, na českou tropickou tradici, například na knihy Zdeňka Veselovského nebo výtvarně výpravné dílo Jana Dunglela *Jak se maluje prales* (Academia, Praha, 2006).

Knihu rád doporučuji – poslouží jako vzor, jak má vypadat technicky dokonalá ptačí fotografie, a současně návod, jak ji pořídit, i jako nasměrování vašich příštích cest do oblastí našimi ptáčkaři zatím neprávem spíše opomíjenými.

Tomáš Grim